

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ

ФАРҒОНА ДАВЛАТ УНИВЕРСИТЕТИ

FarDU.
ILMIY
XABARLAR –

1995 йилдан нашр этилади.
Йилиги 6 марта чиқади.

2-2018
апрель

НАУЧНЫЙ
ВЕСТНИК.
ФерГУ

Издаётся с 1995 года
Выходит 6 раз в год

F. Safarova.	
Жахон тил сиёсатида лингвистиканинг тутган ўрни ва унинг ўзига хос хусусиятлари.....	7-11
S. Abdiyeva	
O'zbek va ingliz tillarida idiomlarni taqqoslab o'rganish.....	11-15
М.Раимджанова	
Изучение лингвистической семантики русского и узбекского языков.....	15-18
Г. Есемуратова	
Вопросы использования ударений английского языка и их постановки.....	19-21
Ризаева Д	
Проблемы художественного перевода переводческой деятельности.....	21-24
Г.А. Тилова	
Ўзбек ва немис тилларидаги ўрмончиликка оид терминларнинг ўрганилиш масалалари.....	25-30
М.Р. Джуманиязова	
Technical writing & communication: what & why?.....	30-32
М.Таджибайева	
Main assumptions of cognitive and cultural linguistics.....	33-35
Н.Ж.Сулайманова	
Локатив синтаксемалар ва уларнинг антецедент воситаларини ўзаро мутаносиблиги.....	36-44
М.Б. Останова	
Main assumptions of cognitive and cultural linguistics.....	45-48
З.А. Усмонова ., А.А. Файzieва	
Билвосита таржимада терминологик сўз бирикмалари компонентларининг ўзаро маъновий алоқадорлик хусусиятининг сақланиши (Рей Брэдбери ҳикоялари мисолида).....	49-56
Р.Н. Юсубова	
Поэзия тили ва окказионаллик.....	56-63
Turakulova B. Representation of linguistic redundancy in prose and poetry.....	64-69
Мустаева Г. Спонтан ўхшатиш контекстларида femмеденотатларини синсемантик кўринишда аниқлаштириш.....	69-73
Хамидов М. Немис тилида селекция ва уруғчиликка оид терминларнинг ясалиш усуллари	74-78
Ш.Х.Тошпулатов. Грамматические средства выражения вопросительности в узбекском и немецком языках.....	79-84
	<u>АДАБИЁТШУНОСЛИК</u>
М.С.Абдурахманова	
XX аср ўзбек адабиётида таржимамасалалари(<i>О.Шарафидди- нов ижоди мисолида</i>).....	85-88
А.Эшниязова.	

2. **Katz, D., & Braly, K.** (1933). Racial stereotypes of one hundred college students. *Journal of Abnormal and Social Psychology*, 28, 280-290.

Тилшунослик

3. **Shih, M., Pittinsky, T. L., & Ambady, N.** (1999). Stereotype susceptibility: Identity salience and shifts in quantitative performance. *Psychological science*, 10(1), 80-83.

4. **McLeod, S. A.** (2011). Albert Bandura: Social Learning Theory. *Simply Psychology*.

5. **D. Ashurova, M. Galiyeva.** *Textlinguistics*. Tashkent 2015.

УДК 81'373.74[=111/=512.133]:821.111(73)-312.9

**БИЛВОСИТА ТАРЖИМАДА ТЕРМИНОЛОГИК СЎЗ
БИРИКМАЛАРИ КОМПОНЕНТЛАРИНИНГ ЎЗARO МАЪНОВИЙ
АЛОҚАДОРЛИК ХУСУСИЯТИНИНГ САҚЛАНИШИ**
(Рей Брэдбери ҳикоялари мисолида)

Усмонова Зарина Ҳабибовна, Файзиёва Азиза Анваровна

*БухДУ Инглиз тили ва адабиёти
кафедраси ўқитувчилари*

Аннотация:

Ушбу мақола Рей Брэдбери ҳикояларида терминологик сўз бирикмалари компонентларининг ўзбек ва инглиз тилларида ўзаро маъновий алоқадорлик хусусиятини ўрганишга бағишланади.

**СОХРАНЕНИЕ ОСОБЕННОСТЕЙ ВЗАИМОСВЯЗИ КОМПОНЕНТОВ
ТЕРМИНОЛОГИЧЕСКИХ ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧЕСКИХ СЛОВСОЧЕТАНИЙ
В ПОСРЕДСТВЕННОМ ПЕРЕВОДЕ**

(На примере в рассказях Рея Брэдбери)

Аннотация:

В этой статье рассматриваются особенности взаимосвязи компонентов терминологических лексико-семантических словосочетаний в рассказах Рея Брэдбери в английском и узбекском языках. Стилистический анализ проведен на основе разнообразных примеров из произведений Рея Брэдбери.

**THE PRESERVATION OF THE PECULIARITIES OF LEXICAL AND SEMANTIC
ASSOCIATION OF TERMINOLOGICAL PHRASAL COMPONENTS IN INDIRECT
TRANSLATION**

(in example of Ray Bradbury's stories)

Annotation:

The article discusses the peculiarities of lexical and semantic association of terminological phrasal components used in Ray Bradbury's stories in English and Uzbek languages.

Тилшунослик

Таянч сўзлар: фантастика, илмий термин, лексик-семантик, сўз бирикмаси, телекинез, телепатия, соҳа, ҳид, стилистик воситалар, қошот.

Ключевые слова: фантастика, научной термин, лексико-семантический, словосочетания, телекинез, телепатия, сфера, аромат, стилистическое средство, мир.

Key words: science fiction, scientific term, lexico-semantic, phrase, telekinesis, telepathy, field, smell, stylistic devices, space.

Кириш. Маълумки, тил жамиятнинг қай даражада тараққий этганини кўрсатиб боровчи ўзига хос кўзгу ҳисобланади. Халқнинг миллат даражасига кўтарилишида шу халқни ташкил этувчи кишиларнинг орзу максадлар йўлида жипслашувида, шубҳасиз, тилнинг роли катта аҳамият касб этади. Бугунги кунда тилнинг ривожланишида, айниқса, адабиётнинг ўрни бекиёсдир. Жаҳон адабиёти адабий жараёни мураккаб ходиса бўлиб, айнан фантастик асарлардаги ёзувчи истеъдоднинг кенг имкониятлари, асар тилидаги баъзан илмийлик ва баъзан бадиийлик хусусиятлари бевосита ўқувчи қалбидан жой олади. Бошқа давлат адабиёт намуналари билан танишиш, чет эл фантаст ёзувчиларининг асарлардаги илмий терминларни ўрганиш, уларнинг бой тажрибасини ижодий равишда ўзлаштириш, инглиз ва ўзбек тилидаги илмий терминларни қиёсий аспектда ўрганишни кун тартибига қўяди. Фантастик асар ёзиш қодаларидан келиб чиққан ҳолда ёзувчилар ўз асарларида илмий терминлардан фойдаланибгина қолмай, балки уларни стилистик воситалар сифатида ҳам кенг фойдаланган. Ушбу хусусиятларни таржимада намоён этиш таржимондан юксак маҳоратни талаб қилади. *Воситачи тилдан ўгираётган таржимон аслият устида иш олиб бормаганлиги учун имкониятлари ҳам чегараланади. Баъзан аслиятдаги айрим парчалар қолдириб кетилиши ёки таржима жараёнида маънони чиқариш учун ўзгартиришлар киритилиши мумкин.* Жумладан, бундай мураккаб адабий жараёнда атамаларнинг бошқа тилга таржимасида билвосита таржиманинг ўрни бекиёс.

Шу ўринда, атама тушунчаси ва унинг хусусиятларига эътибор қаратсак, атамалар Л.В.Шерба таърифида фан ва соҳага тегишли бўлиб, маълум тушунча ифодаладиган сўз ёки сўз бирикмаси деб берилган.[1] Тилимиздаги анъанавий ва барқарор терминларни ўрганиш жараёнининг жадаллиги уларнинг бир бутун терминологик каторлар ташкил топишини таъминлайди ва тил тараққиётида муҳим аҳамият касб этади. Лексик хусусиятига кўра терминлар асосан бир маъноли бўлиб, аммо

тилда кўп маънолилари ҳам учрайди, бу ҳолат одатда бадиий адабиётда кузатилади. С.В.Гриневнинг атама хусусиятига берган таърифи –“бу

Тилшунослик

маълум бир тилнинг алоҳида тушунчалар номини берувчи махсус лексик бирлигидир” -аниқроқдир.[2]XX асрнинг иккинчи ярмида Америка адабиётидаги ҳикоя жанри бағоят тез ривожланди. Унда реалистик йўналишдаги ҳикоялар билан бир қаторда турли модерник оқимларга мансуб ҳикоялар яратилди ва яратилмоқда. XX асрнинг иккинчи ярмида Америка адабиётида кенг ривожланган жанрлардан бири фантастик ҳикоя ҳисобланиб, унинг энг йириги, шубҳасиз, Рей Брэдберидир.

XX аср Америка адабиётининг машҳур намоёндаларидан бири бўлмиш Рей Брэдбери кўплаб роман, қиссалар тўплами ва ҳикоялар ёзиб қолдирган. Унинг китоблари дунёнинг 33 та турли тилларига таржима қилинган ва 35 мамлакатда нашр қилинган. Рей Брэдбери ҳаммага илмий фантастиканинг энг машҳур муаллифи сифатида танилди. Рей Брэдбери асарлари тили ўзининг илмийлиги, илмий терминологик қаторларга бойлиги билан ажралиб туради. Ёзувчи адабиёт имкониятларидан ҳам фойдаланади. Унинг ҳикояларидаги илмий терминлар инсон ва жамият ҳаётида рўй берувчи ғайриоддий воқеалар, инсон табиатидаги муқаддас ва юксак туйғулар, инсон, табиат ва жамиятда яширинган ҳамда пайти келиб ташқарига портлаб чиқиб, атроф борликни таниб бўлмас даражада ўзгартириб юборишга қодир оддий, кундалик воқеаларни камраб олган. Рей Брэдбери ўз асарларида фантазия ва илмий фантастикадан, китобхон қалбига даҳшат солувчи романлар элементидан фойдаланади. Одатда Рей Брэдбери асарларида турли жанр унсурлари бир-бирига қоришиб кетади. Айнан мана шу хусусиятлар Рей Брэдбери ижодининг ўзига хослигини ҳамда унинг китобхонлар томонидан ўзгача қабул қилинишини таъминлайди. Рей Брэдбери ўз асарларида вампирлар, шафқатсиз котиллар, пироманлар, арвоҳлар, телекинез, телепатия ҳақида ҳикоя қилса-да, шахс ва унинг жамиятдаги ўрни, эзгулик ва ёвузлик ўртасидаги кураш каби замонанинг энг долзарб муаммоларини илмий томондан кўтариб чиқади.

Ҳозирги кунда илмий –техникага оид терминларни инглиз тилидан ўзбек тилига таржима қилиш масалалари энг долзарб ҳисобланади, чунки у ҳали назарий жиҳатдан тадқиқ этилмаган. Илмий-техника матнларида баъзи махсус терминларни таржима қилиш қийинчилик туғдиради. Бундай терминлар (атама)ни таржима қилиш учун таржимоннинг ўзи ўзбек тилидаги муқобил терминларни қидириб топиши зарур бўлади.

Рей Брэдбери асарларидаги илмий терминларни таҳлил қилар эканмиш, инглиз тилидаги илм-фан ва техникага оид атамалар илмий фантастика жанри талабларини таъминлаган. Қуйида унинг қаламига мансуб “A sound of Thunder” (“И грянул гром” – “Тўё гумбурлади момақалдиқ”) номли ҳикоясидаги илмий терминларни таҳлил қилар

эканмиз, бу фантастик ҳикояда фантастика жанри усулларидан бири – *телепортация* қўлланилган бўлиб, инсонлар вақт бўйлаб бошқа маконга

Тилшунослик

ва масофага саёҳат қила олишидир. Лекин хаёлий саёҳат эмас, техника натижаси ўлароқ ҳақиқий саёҳат амалга оширилади. Ҳикояда қўлланилган илмий терминларнинг уч тилдаги, яъни инглизча, русча ва ўзбекча намуналарини солиштириш мобайнида ҳар бир тил ютуқ ва камчиликлари кашф қилинди. Бу жараёнда она тилимизнинг нақадар бой ва афзаллагига амин бўласиз. Лекин инглиз тилининг афзаллик томони шундаки, фикрни лўнда, қисқа ва содда қилиб етказилади, ҳам грамматик, ҳам лексик жиҳатдан қулай. Шу жиҳатлар икки тилга, рус ва ўзбек тилларига хос эмаслиги кузатилади. Китобхонга мазмун ва фикрни етказиб бериш мақсадида жумла узайиши учраб туради.

Илмий фантастик асарларда берилган терминологик сўз бирикмалари атамаларнинг тур тушунчасини берибгина қолмай, балки аниқлаштирилган белгилари билан биргаликда кўринишини ҳам ифодалаб беради.

Терминологик бирикмалардаги у ёки бу компонент бир вақтнинг ўзида умумий ва махсус белгиларга эга бўлиши мумкин, яъни бошқа терминологик бирикмалар таркибида иштирок этиши мумкин. Бундай хусусият ўзиги хос терминологик уяни вужудга келтириб, бирор бир соҳанинг бир неча терминлар қаторини ифода этади.

Масалан, инглизча атама *“impedance”* – “ўзгарувчан ток занжирида тўлиқ қаршилик” маъносини бериб, терминологик бирикмалар қаторида асос компонент сифатида ишлатилади, у қаршилик сифатини ва занжир қатнашувчиси маъносида қуйидаги терминологик бирикмаларда иштирок этади:

- blocked impedance
- biasing impedance
- vector impedance
- driving-point impedance. /5,17/

Бундан ташқари, атамаларнинг таҳлили жараёнида семантик компонентлар таҳлиliga ҳам эътибор қаратиш лозим. Рей Брэдбери ҳикояларидаги илмий атамаларнинг семантик компонентлари (семалар) деганда шу атама англатган маънонинг элементлар бирликлари тушунилади. Замонавий фантастик асарда ушбу бирликларга сўзнинг маъноси парчаланиб тарқаган бўлиши мумкин. Илмий атама таркибидаги сема маънонинг бирлиги бўлиб, маъно билан узвий боғлиқдир. Семантик компонент ўз ичига, албатта, словальни (лексикон) қамраб олади. Ушбу словальда ҳар бир сўзга унга мос келувчи маълум бир мазмун солиштирилади. Караулов Ю.Н. айтишича: “семантик компонентлар, уларнинг мажмуаси ва талқини ўрта даражадаги тил намоёндаси даражасидан келиб чиқиб кетмаслиги лозим, акс ҳолда талқиннинг фойдаси бўлмади”. [3]

Илмий атамалар таркибидаги семантик компонентнинг муҳим бир хусусиятларидан бири –бу унинг юқори даражада мавҳумлигидир. Айнан мана шу хусусият семантик компонентларнинг мослашувчанлиги,

Тилшунослик

нисбатан турғунлигини белгилайди. Бир компонент турли хил сўзларнинг маъносига киради, бу эса семантик компонент индивидуал бўла олмаслигини кўрсатади. Асарда фойдаланилган семантик компонент маълум даражада “аниқликка”, “ўз маъносига” эга бўлиши лозим. Бу унга турли сўзлар маъноларига кўшимча элемент сифатида сингишига ёрдам беради.

Бевосита адабиёт соҳаси тилига келсак, семантик компонентлар турли бадий асарларда кенг қўлланилади ва кўпинча бир семантик элемент турли мавзудаги фантастик асарларда турлича талқин этилади.

Ҳикоя таржимасида баъзан сўзларни, фан ва техникага оид терминларнинг асл ҳоли сақланган ҳолда таржима қилинади:

Инглизча матн:

“- if you hit them right, said Travis on the helmet radio” [5,58]

Русча таржимаси:

“- Если верно попадешь, ответил в наушниках Тревис”

Ўзбекча таржимаси:

“-Агар нишонга уролсангиз, - наушникда Тревиснинг овози эшитилди”

Маълумки, “наушник” русча сўз бўлиб, ўзбекчада кулоқ радиоси деган маънони беради. Лекин асарда ушбу атамани тушунтириш учун изох берилмаган.

Инглизча *“helmet radio”* ва *“oxygen helmet”* мураккаб атамаларидаги “helmet” сўзи русчада “каска”, ўзбекчада “дубулға” маъносини билдиради. Лекин русча таржимада “наушник”, “кислородный шлем” деб таржима қилинган. Ўзбекча таржимада илмий термин ўз холича сақлаб қолинган.

Кейинги мисолга мурожаат қиламиз:

“A dead mouse here makes an insect imbalance there, a population disproportion later, a bad harvest further on, a depression, mass starvation, and finally, a change in social temperament in far-flung courtiers” . [5,61]

Ўзбекча таржимаси:

“Айтайлик, сичқоннинг ўлими ҳашарот оламида кичикроқ ўзгаршига олиб келар, сўнгра – тур эркин ривожлана олмаслигига, очарчиликка ва ниҳоят, ўзгаршиларга сабаб бўлар”.

Бу матнда инглизча айнан психология фан соҳасига тегишли бўлган *“imbalance”* атамаси *“кичикроқ ўзгарши”* эмас, балки *“мувозанатнинг бузилиши”* деб берилса ҳам бўларди. Асл нусхадаги *“depression”* сўзи русчада *“депрессия”*, ўзбек тилидаги таржима нусхасида эса қолдириб кетилган. Зеро, бу сўзни *“тушқунлик кайфияти”* деб берилса, мақсадга мувофиқ бўларди.

Рей Брэдберининг фантастик китоблари ва новеллаларининг ҳар бири ўзига хос башорат ва огоҳлантириш элементларини ўз ичига олади.

қўлламаганлиги оқибати мана шундай фожеа билан якун топишини кўрсатади. Бу пьесада глобал муаммога айланган келажак авлод тарбияси, маънавийт масаласи кўтарилган. Қуйида “Вельд” ҳикоясининг ўзбекча

Тилшунослик

таржимаси билан танишамиз. “Вельд” ҳикоясини русчадан Нозим Комил таржима қилган. Таржимада аслият руҳи сақланган, лекин баъзи сўзларнинг ташлаб кетганлиги, шунингдек тил имкониятлари, айниқса, илмий атамалар қўлланилишида яққол намоён бўлган. Илмий терминларнинг таржимаси ўз ҳолича сақланган. Бу эса ўз навбатида илмий терминларнинг муқобили йўқлигини ва бошқа тилларда ҳам таржимаси ўз ҳолича қолишини таъминлайди.

Аслиятда:

“-Walls, Lydia remember; crystal walls, that's all they are. Oh, they look real, I must admit – Africa in your parlor – but it is all dimensional super reactionary, supersensitive color film and mental tape film behind glass screens. It's all odor phonics and Sonics, Lydia” [5,68]

Ўзбекча таржимаси:

“-Лидия, улар девор, бор йўғи нурланувчи девор, холос, буни ҳечам унутма. Тўғри, шерлар худди ростакамизга ўхшайди, бунга ҳеч нарса дея олмайман – бизнинг уйимизда Африка-я! Бироқ буларнинг ҳаммаси тасвири ойнаванд экранга туширилган рангли ҳажвий фильм, психозапись, одорофонлар ва стереотовушнинг ўта кучли таъсири, холос”.

Юқоридаги одорофон – ҳид тарқатувчи, стереотовуш, психозапись каби терминларнинг ўзбекча муқобилини топиш бирмунча қийинчилик туғдиради. **Одорофон** инглизча атама бўлиб, унинг тузилиш структураси ва маъновий хоссаси қуйидагича, яъни иккита сўздан тузилган мураккаб термин ҳисобланади, илмий терминологик луғатда қуйидагича таърифланади: *“odorophonic (science – fiction term) – a device producing smell and sound consists of two units – “odour”, “phone” which means “smell” and “sound”.*

Бошқа ўринда “рангли ҳажвий фильм” эмас, балки “рангли бўртма, стереоскопик тасвир” деб берилса тўғри бўларди. Чунки инглизча матнда ва русча матнда ҳам “ҳажвий” сўзи иштирок этмаган.

Русча таржимаси: *“ – Но все это лишь повышенного воздействия цветной объемный фильм и психозапись, проектируемые на стеклянный экран, одорофоны и стереозвук”.*

Брэдбери фантастикасининг ҳақиқий қаҳрамонини дунёни ўзгартираётган илм-фан, техника роли эмас, балки секинлик билан ўзгартираётган дунёда яшаётган инсондир. У инсоннинг ҳаётига кирган қувончли ёки ташвишли мўжизани ҳис этиб ёзади. Инсон гоҳ Ерда, гоҳ коинотда ёки Марс қояларида бўлсин, Брэдбери инсон ҳақида шу қадар эҳтиёткорлик, ўта нозиклик билан юракларни оғритиб ёзадики, бу тасвирлар гўё шеър ифодаси каби хотирамизда сақланиб қолади.

Рей Брэдберининг “Калейдоскоп” (“The illustrated man”) ҳикоясида ҳам бир қатор илмий терминлар ишлатилган. “Калейдоскоп” ҳикояси инглиз тилидан ўзбек тилига фантаст ёзувчи таржимон А.Фозилов

Тилшунослик

томонидан таржима қилинган. Бу ҳикоянинг ўзбекча таржимасида илмий атамалар маҳорат билан таржима муқобилларидан фойдаланган. Ушбу ҳикояда айнан астрономия, психологияга оид атамаларни учратишимиз мумкин.

Инглизча матн:

“They were all alone. Their voices had died like echoes of the words of god spoken and vibrating in the starred deep. There went the captain to the Moon: there Stone with the meteor swarm: there Applegate toward Pluto: there Smith and Turner and Underwood and all the rest, the shards of the kaleidoscope that had formed a thinking pattern for so long, hurled apart.

-And I? – thought Hollis. What can I do? Is there anything I can do to make up for a terrible and empty life? If only I could do one good thing to make up for the meanness I collected all these years and I didn’t even know was in me! But there is no one here but myself, and how can you do good all alone? You can’t tomorrow night I’ll hit Earth’s atmosphere. [5, 27]

Ўзбекча таржимаси:

“Ҳар ким ўзи билан ўзи якка қолди. Капитан Ой томонга қараб чирпирак бўлиб кетяпти; Стоун метеоритлар тўдаси оралаб бормоқда; ана шу ёқда Стимсон; Эплгейтни бўлса кўзга кўринмас кучлар Плутонга тортиб кетяпти; шу вақтдан бери ранго – ранг ва жимжимадор фикрлар нақшини жилвалантириб келган Смит, Тёрнер, Андервуд ва бошқалар – калейдоскопнинг шиша парчалари энди ҳар томонга якка – якка тўзғиб кетишиди.

- Мен-чи? – ўйларди Холлис. Мен нима қилишим керак? Қандай қилиб ва нима билан бекор ўтган умрим бўшлигини тўлдирга оламан? Жуда бўлмаса бирор савобли иш қилибгуноҳларимни ювсам бўларди; бу гуноҳларим унча йиллардан бери йиғилиб кетаётганлигини сезмабман ҳам. Лекин ҳозир ёнимда ҳеч ким йўқ, танҳоман – бу аҳволда кимга яхшилик қилиб, гуноҳларимни ювишим мумкин? Бу кетишида Холлис, эртага кечқурун, Ернинг ҳаво қобигини ёриб кирасан. Куйиб кул бўласан ва кулинг барча қитъалар узра сочилиб кетади...”

Ушбу парчада коинотда сочилиб кетган экипаж аъзоси фазодан тушаётиб фикрлар ғужғонида қолгани тасвирланган бўлиб, бу парча фалсафий мазмун касб этади, шунингдек, ёзувчининг тил унсурларидан нақадар моҳирона фойдаланганини кўрамиз. Илмий терминлар ҳикояда унинг воқеаси билан боғланган ҳолда берилган, атамалар содда (туб) ҳолда ифодаланган бўлиб, атама яовчи – сўз ясовчи қўшимчасиз қўлланилган.

Рей Брэдбери ҳикояларини ўрганиш жараёнида нафақат ҳикояда фойдаланилган атамаларни, балки уларнинг илмийлигини, лексик-

семантик хусусиятларини таржима тилидаги нусхаси билан қиёсий ўрганиш, шунигдек терминологик сўз бирикмалари компонентларининг

Тилшунослик

ўзбек ва рус тилларида ўзаро маъновий алоқадорлик хусусияти тадқиқ қилинди.

АДАБИЁТЛАР РЎЙХАТИ:

1. Щерба Л.В. Опыт общей теории лексикографии.- М: Москва,1974,- 265 с.
2. Гринев С.В. Введение в терминоведение. –М: Московский лицей, 1993,-309 с.
3. Караулов Н.Ю. Общая и русская идеография. – М: Москва, 1976, - 183 с.
4. Ждалова Л.В. Фантастика Рей Брэдбери. Экология. –М: Москва, 1991,- 12 с.
5. Ray Bradbury. Stories Volume 2. –N-Y: New-York, 1990, -27-68 p.

ПОЭЗИЯ ТИЛИ ВА ОККАЗИОНАЛЛИК

Юсубова Рано Норбойевна

филология фанлари номзоди

НавДПИ, Ўзбек тили кафедраси мудири

Аннотация:

Мақолада окказионализмларнинг юзага келиш йўллари ва услубий хусусиятлари поэтик матн мисолида таҳлил этилган.

Аннотация:

В статье анализируются пути возникновения и стилистические особенности окказионализмы в поэтическом тексте.

Annotation:

The article looks throngs occasionalism`s and stylistic peculiarity poetic text analysed.

Таянч сўзлар:*нутқ, окказионализм, стилистик неологизмлар, окказионал маъно, узуал маъно, номинатив маъно, адабий норма, поэтик лексика.*

Ключевые слова:*речь, окказионализм, стилистической неологизм, окказиональное значение, узуальное значение, номинативное значение, литературная норма, поэтическая лексика.*

Key words:*speech, occasionalism, stylistic neologism, occasional meaning, usual meaning, nominative meaning, literary norm, poetic lexica.*

Маълумки, нутқда кўпинча коммуникатив ёки бадий эҳтиёж сабаби билан аномалия ҳолати кузатилиб, бирор лексеманинг маъновий ёки шаклий “қиёфа”си ноодатийлик касб этиши мумкин. Тилда анормал